

Видає „Видавниче Товариство імени Б. Грінченка“.

Виходить 6 разів на місяць.

Ціна одного примірника 2 фен.

Ч. 6.

Вецляр, 1. лютого, 1917. р.

III рік. Ч. 53.

Боротьба за власть в Росії.

Від якогось часу запанував серед правлячих російських кругів великий неспокій. Мимо всяких зусиль російської цензури, щоб не перепустити поза межі держави жадної такої вістки, котра б могла показати світові дійсний стан та настрої народних мас, все таки доходять до нас через неутральні держави вісти, котрі свідчать про се, що Росія стоїть на порозі дуже важних подій, що можуть прискорити й мир.

Недавно чули ми про убитє Распутіна, „монаха-чудотворця“ на царськїм дворі, аж ось знову зачуваєм, що майже всі дотеперішні міністри пішли у відставку і то власне ті, котрих недавно тому цар покликав.

Люди, які близько стоять до російської політики, впевняють, що тепер внутрі Росії кипить завзятїйша, ніж в кожній иншій воюючій державі, боротьба між двома партіями воєнною та мировою. Партія воєнна домагаєть ся дальшого веденя війни аж до крайних границь, а представниками сеї політики являють ся всі так зв. ліберальні круги разом з кадетами з депутатом Мілюковим на чолі.

Читачі нашої часописї мали нагоду вже нераз читати про сього депутата та про те, як він ставить ся до нашої української

справи. Сьогодні можемо сказати се, що в тім часі, коли Росія вже перехилилася ся в сторону сепаратного миру з Німеччиною та всім здавало ся, що війна от-от скінчить ся, — Мілюков перший в Думі закинув публично тодішньому президент-міністрові Штірмерові, що мовляв він є прихильником Німців, бо бажає заключити сепаратний мир з Німеччиною. На бенкеті подякував за се Мілюкова воєнний міністер Шуваєв—річ небувала досі в Росії. Штірмер пішов, як то кажуть „в дураки“ і була хвиля, коли всім здавало ся, що кадети, підпирані Англією, ось-ось вхоплять правління в свої руки та провідника їх, Мілюкова, покличе цар до утворення кабінету. Воєнна партія, підпирана англійськими грїшми, дійшла до небувалої досі сили, а вершком всього явила ся промова міністра заграничних справ, Покровського, в Думі, в якій він відкинув всяке порозуміннє з Німеччиною та заявив ся за дальшим безоглядним веденєм війни. Дума тоді своєю заявою лише поперла міністра в його промові.

Між тим від часу, коли російське правльство пропозицію Німеччини й її союзників на мирові переговори відкинуло, зачинають появлять ся на небосклоні росій-

ської політики всі признаки, котрі заставляють нас догадуватись, що цар з дворськими дорадниками злякались так нагло зростаючого впливу Думи, попираної Англією. А може бути, що чималу ролю відіграв тут страх перед гнівом народних мас, котрим довго триваюча війна вже доволі надоїла.

Брак вугля та дров, недостача мяса, та інших середників поживи, особливо по городах, може ще більше дають ся там відчувати, ніж в Німеччині, може не так з причини цілковитої недостачі тих продуктів, як скорше через брак внутрішньої організації, та через пануюче на кождім кроці безголовє. Досить, що на улицах Петрограду—як доносять газети з неутральних держав — зачали вже відбуватись кроваві демонстрації.

Отсі мабуть причини заставляють царя та його дорадників до нових змін міністрів. І ось ми бачимо, що цар удаляє президент-міністра Трепова, котрий ще недавно виголосив в Думі так огнисту промову против осередніх держав, а на його місце покликав князя Галіцина, реакціонера, завязаного ворога Думи. А щоби успокоїти розбурханий народ, передкладає йому цар програму, в котрій ставить першим обовязком нового правительства зорганізувати доставу поживи для голодуючого населення. Разом з Треповим пішли у відставку всі прочі міністри, як Шуваєв, Ігнатєв та Покровський, котрі були досі сліпим знарядєм в руках Англії; покликають ся до керми державної такі люди, як Штірмер, котрому недавно закинув в Думі Мілюков, що він хоче заключити сепаратний мир з Німеччиною.

Поновне покликанє Штірмера до кабінету дуже багато говорить під теперішню хвилю; воно в першій мірі свідчить, що воєнна партія в Росії зачинає підупадати, а до слова приходить знову партія мирова.

Ся мирова партія, яка складаєть ся з найбільших реакціонерів, найбільших противників поступових реформ, силкуючись утримати в своїх руках власть у державі, склоняєть ся до миру, щоб з одного боку угодити широким народнім масам, бажаючим миру, а з другого боку, щоб скинути відвічальність за пролив крови на воєнну партію, яка складаєть ся з поступовців, з прихильників деякої перестройки державного ладу.

Воєнна партія поступовців з Мілюковим на чолі, промовляючи за війною до кінця, сподіваєть ся захватити керму держави в свої руки, опираючись на поміч їм за такий клич з боку Англії та на войовничі кола в державі, як середньої руки буржуазія (пани, купці) та бюрократія (чиновники). І був перед сим час, коли ся партія близько підійшла до власти, а від не давна їх знову відпихнули реакціонери і нині кипить між тими панами внутрішня завзята боротьба за провід власти у державі.

Разом з тим усиленнєм реакції тратить також Дума дрібку того впливу, який собі в посліднім часі здобула. Свідчать про се вимовно вискази деяких реакційних газет, як наприкл., „Земщина“, котра прямо домагаєть ся розвязання Думи, бо мовляв коли б не Дума, Росія мала б вже давно мир.

Ось так вийшли на своїй політиці панове кадети разом з Мілюковим, котрі в погоні за міністеріяльною текою та властю не вагались через півтретя року війни морально піддержувати в Думі російське правительство в його заборчій політиці.

Ми мали й будемо ще мати до діла з тими партіями, з тими панами, а тому потрібно пізнавати нам їх природу й те, чого вони варті для народів Росії.

С. К-ба.

Сповідь Українця.

Насилу я дочекав ся тієї години, щоб виїхати з московського табору... З яким „кацапом“ там не зійдись, щоби про щось побалакати і яка-б та балачка не була, то в нього більш нічого немає ліпшого для прикраси слів, як слово—„мать“; так воно тобі в вухах і лящить: „мать, мать, мать“. Се мене до того вражало, що я не міг з сим ніяк звикнуть ся. Або ще отсе: як забудеш яке небудь слово та не так назвеш, тоді він тобі зараз „хахлолом“ межі очи, й так ним вже вразить, що тільки, як би не взяв себе у відповідну хвилину в руки, то геть би розніс його по кусках...

Так мені отсе наднях оповідав один земляк, що приїхав з московського табору В. Коли я запитав, як йому подобаєть ся тут, в нашому таборі, то він так відповів:

—Приїхавши сюди, я побачив цілком що иншого: і люди не ті, і поводження зовсім инакші. А як тільки почув отсю любу нашу мову, якою три останні роки я тільки хіба міг нишком думати, не балакати, то так мені стало радісно на душі, так радісно, що не можу вам передати. Мені хоті-

лось кожного обняти й цілувати тих, хто нею отут балакає й висловлює свої думки.

—А щож ви—питаю—недавно хіба попали в полон, що тільки тепер прибули до нашого табору?

—Та де там недавно! Я ще попав з перших боїв і після декількох переїздів по таборах, заїхав аж в окуповану Німцями область і там були на роботі, нас чоловік зо сто полонених. Копали буряки, які французи при своїм поспішнім відвороті не встигли викопати. Але якось захорував тай попав відтіля у російській табор. А тоді, як списували Українців по таборах, хоч я й добре знав, що я ним є, але з якоїсь вибухнувшої тоді в мені погорди не хотів себе признати Українцем. Тепер же, коли я все пережив, буду Українцем і другим таким перекрутням, як я, буду говорити, щоб не відрікались від того народу, з якого вийшли, та від тієї мови, якій мати навчила з маленької дитини...

В його послідних словах чулось якесь внутрішнє ридання.

Будьте здорові!... сказав він нарешті, прощаючись—роскажіть ще й ви декому отсе моє маленьке признання,—і вийшов з мого бараку з якоюсь задумою в очах.

Н. Б-ць.

Тіням великого гетьмана.

Звідомлення принесли оноді вістку, що румунська твердиня Галац стоїть в огні німецької артилерії. В нашій історії звязане те місто з іменем одного з найкращих синів України. Тут в році 1709 поховано тіло гетьмана Мазепи, що по нещасливій битві під Полтавою шукав для себе спасення в оттоманським цісарстві. Цар Петро хотів за всяку ціну дістати живого Мазепу, а царський післанець Толстой давав за нього 300000 таларів. Про сю подію пише Костомарів: „Сей страх прискорив смерть хорого організму. Прибувши у Бендери, Мазепа вже не вставав з постелі і що день усе чах і чах. Умер він 22. серпня. Пускали гутірку, буцім він від ляку, що його видадуть Петрови, отруїв себе, але ся звістка не має за собою ніякої історичної певности. Тіло його, з розказу Войнаровського, Григорій Герцик відвіз у Галац і там поховано, мабуть у тамошнім монастирі. Після шведських жерел, Мазепину труну через недовгий час перевезено до Яс і там урочисто справлено похорони. Шведський король Карло був на сих похоронах, віддаючи останню пошану своєму спільникови. Поперед похоронного поїзду грали королівські трубачі; труну, оббиту червоним оксамитом з широкими золотими розводами, везли на повозці, запряженій шестернею білих коней. По обидва боки

труни йшли рядами козаки з шаблями на голою. Перед труною бунчужний гетьманський ніс гетьманську булаву, що блискала перлами та самоцвітами. За труною йшов гурт Українок, що пішли за чоловіками та родичами, приставшими до гетьмана; по народньому звичаю вони голосили та причитували. За ними їхали верхом два тодішні кандидати на гетьманство: невідмінний товариш та довірений Мазепи Орлик і більш за всіх родинно-улюблений небіжчиком його небіж Войнаровський. За ними їхали усі старшини. Козаки йшли з похиленими до долу пранорами та зброєю; труну українського гетьмана спущено у могилу, виготовлену у церкві, яка була за містом; козаки в ознаку пошани в сій хвилі випалили з гаківниць.

На Україні й до сего часу зберігається переказ, нібито Мазепа не вмер і його й не ховали у Молдавії, а тільки для людського ока устроєно там фіктивні похорони; сам же бувший гетьман нишком пробрався до Києва, постригся у ченці, а потім постригся і в схизму у Печерській Лаврі під чужим іменем і там, покутуючи, дожив віку. Ся легенда, що пореходила з уст в уста, не стверджується ніякими фактами та приміркованнями, точнісенько так як і анекдота, яку подає фальшива історія Кониського, буцім Мазепа перед смертю звелів принести свої папери і спалив їх задля того, щоб не виявилась участь в його замірах таких людей, про яких нікому не приходило і в голову. Нехай,—каже він,—я один буду нещасним, я хотів щастя своєму рідному краю, та доля постановила инакше—на несподіваний кінець“.

Є надія, що союзні війська вийдуть побідно до Галацу. („Українське Слово“).

Купуйте Памяткову Книжку

КАЛЕНДАРЬ

— на 1917 р. —

СОЮЗА ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ

500 стор. друку

++

103 ілюстрацій

ціна 1 марка.

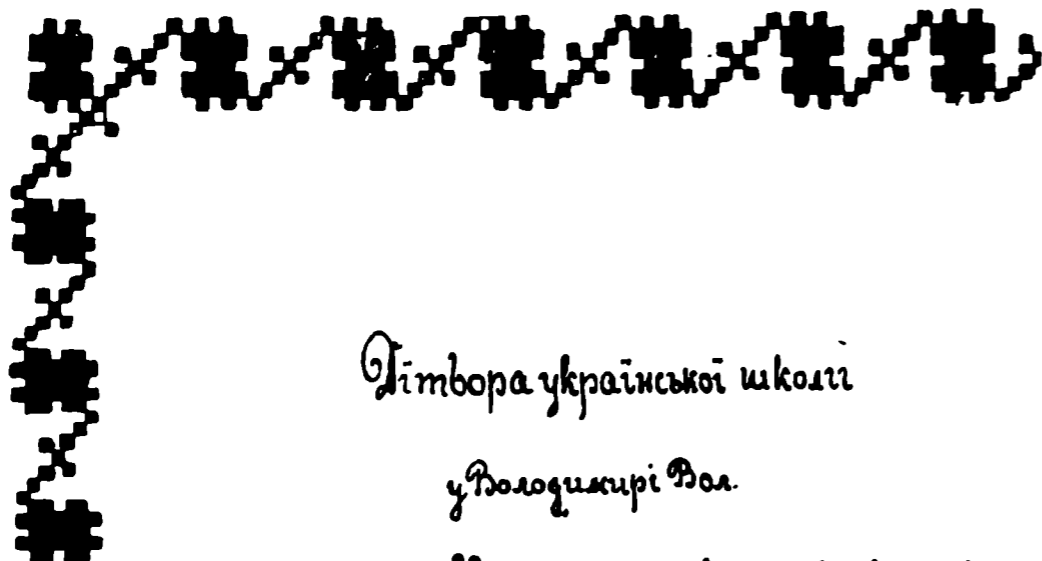
Замовляти по адресі „Громадської Думки“:

Wetzlar. Ukrainischer Unterrichts-Ausschuss.

Lagerzeitung.

Молода Україна.

В ч. 38 „Пров. Листка“ оповіщалося, що Генеральна Старшина нашого табору одержала через С. В. У. листа від українських дітей з Володимира Волинського. Поміщуємо нині відбиток того листа про вечір на честь Тараса Шевченка, на який і нас запрошували діти своїм повідомленням:

Дітвора української школи

у Володимирі Вол.

устроює з не 22 листопада - в селі Лелевого Кіна
Святочний Вечір в честь Тараса Шевченка.

і повідомляємо про це

Положенних Українців табору у Вецлар.

Початок точно год. 5. вечером.

Програма.

I. Частина.

1. Пляхи

2. „Математика української дитини“ - Декляраційний діалог - Укр.-мат. І кл.

3. Відправи вількорух - Ученьки IV кл.

4. Ю. Фредкович: „Ворлобихен“ - Хор

5. М. Шевченко: „Сирітський великдень“ - Деклярація

6. Н. і Л. Ленкий: „Журавлі“ - Хор

7. Відправи лектами - Ученьки III і IV кл.

8. Ю. Мкртчян: „Сіловий поліг“ - Деклярація

9. І. Франко: „Єдина мисль“ - Хор

II. Частина.

К. М.: „Вінок на могилу Тараса Шевченка“ - Спеціальний образок.

Як бачите, товариші, на руїнах нашого краю зроджується нове, молоде життя, плачеється найголовніше у національно-культурному розвитку знарядде—народня школа. Дітваки вчать ся на рідній мові, кохають ся в ній.

Подякуймо ще їм, що не забули нас у полоні. Не забуваймо також і ми їх та несім і свою допомогу для великого й святого діла.

З таборового життя.

Генеральна Старшина. На засіданню Генер. Старш. 22. січня крім прийняття звітів з діяльності таборових організацій за минулий тиждень та затвердження бюджетів (ропись прибутків і видатків) тих організацій на лютий місяць, чимало часу заняла справа організації Клубу. Висловлювали ся різні думки в звязку з долею чайні після за-сновання клубу й віддання йому першенства, але врешті прийшло до ухвали, що всі продукти буде закуповувати у місті тільки клуб і уступатиме чайні лише ті продукти, які знайде можливими уступити без шкоди в заосмотренню істинними продуктами членів клубу.

На засіданню 29. січня на початку прийнято звіти від організацій з діяльності їх в минулому тижні. Затим в звязку з діяльністю мужів довіря на робітничих командах ухвалено відбувати контролю робітничих команд. Делегати будуть посылати ся Генеральною Старшиною в порозумінню й контактї з „Самостійною Україною“.

Винесено ухвалу заснувати церковне братство, яке заняло ся б справою таборової церкви й до-ручено організацію його т. Б-ви.

Визнаючи потребу далі йдучої реформи організаційного життя в таборі в сторону більшої демократизації його, обрано комісію для виготовлення проекту тої реформи й ухвалено скликати 10. лютого надзвичайні збори Генеральної Ради для розгляду того проекту.

С. К-ий.

Як можна найскорше зорганізувати наш нарід на селі?

24. січня у таборовій народній школі, в 5 класі, підчас лекції тов. Л-цького, розбирали ученики питання: „Як можна найскорше зорганізувати наш нарід на селі?“ Перед тим тов. вибрали голову т. П-ого, щоб провадив спільною виміною гадок. За кароткий час (від 9^{1/2}—10^{1/2} год.) балакало 7 учеників, які забирали слова 13 разів. Одна часть, т-ші: Г-кий, М-ко, В-ий, Р-ко говорили, щоб починати від крамниці. Значить, зібрати зпочатку кількох, а відтак як найбільше членів в тім же селі; ті члени платили б якийсь пай або й більше пайв і за них купували б товар до крамниці. І товар був би багато ліпший, як в деяких інших крамницях, і дешевше той товар можна було б купити, а крім того ще заробіток був би в кишені кожного пайщика.

Тут знов висунулось питання, якже зібрати членів-пайщиків в селі? Одні т-ші говорили, що на початок вистарчить менша скількість пайщиків, аби крамницю відчинити, а прочі люди в селі побачуть самі, яка то є користь із спільної (кооперативної) крамниці, то з часом також стануть членами-пайщиками. Треба тільки, аби кожний

Т-во „Січ.“ Наше товариство січове з кожним днем чисельно збільшується й завойовує симпатії в ширших кругах. Тепер до Січи вписують ся навіть ті, що раніше як не цілком вороже, то в найменшій мірі пересудно відносили ся до неї. Такому розвиткові товариства в значній мірі допомагають демократичний лад в його внутрішньому житті та розумне проведення Січею часу.

Потроху наша Січ набирає вже й практично-го значіння. Так на товариських сходинах у четвер, 18. січня, майже одностайно винесено ухвалу перебрати догляд над огневою сторожею в таборі. При вирішенні питання, яка має бути при нічному обході в таборі відзнака, що то є січовик, більшість рішуче висказувала ся за те, щоб обходи відбували ся в січовій уніформі.

У четвер, 25. січня, відбула ся весела товариська вечірка зі співами й деклямацією гумористичних віршів Руданського, Глібова, Самійленка та інших. Вечір пройшов оживлено й цікаво. Принято нових 48 членів і двом одмовлено.

По суботах відбувають ся січові гімнастичні вправи, як і завше під звуки оркестри. Крім того відбувають ся вправи півсотнями ще й в інші дні.

Січовиків є тепер 193.

Січовик.

Театр. У суботу 27. січня Музично-Драматичне т-во ім. М. Лисенка на скору руку упорядкувало виставу з вокальним відділом.

На початку відіграно водевіль на 1 дію М. Кропивницького „Лихо не кожному лиху, іншому й талан“.

Річ це така малозначна, що властиве нема чого ні про неї, ні про виконання її й писати. Загалом т.т. актори з своїми ролями справили ся досить добре.

Визначав ся грою т. К-жа, що завше талановито віддає на нашій сцені тип літньої вже селянки.

Добрим партнером йому був т. Д-р в ролі Приськи. Т. З-ко показав, що він на паламаря не здатний: гримом своїм дійсно видавав ся вродливим, а в грі був справжнім селянським парубком. Т. Л-ч віддав справді таранкуватого парубка.

Вокальна частина випала дуже добре. Хороші співи й тріо виконано гарно. Деклямації хоч і недобрі були, зате виконували ся щиро, і т.т. викликувано по другому разу. До речі буде пригадати, що цей вечір випав якраз в роковини тої вистави, що відбула ся торік з цим же водевілем. Але який контраст! Торік саме під час операції над паламаревою кіскою „верніє отечеству патріоти“ зі співом самодержавного гимну учинили безглуздий скандал в театрі, а сей раз вечір закінчив ся дружним співом хору, разом із слухачами, наших народніх гимнів „Не пора“ та „Ще не вмерла Україна“.

Весь збір з вечора в квоті 21 мар. 75 фен. призначено на волинські школи. Збір малий був з причини зимна в салі.

С. К.

У неділю, 28. січня, заходом т-ва ім. М. Лисенка, вдруге на нашій сцені було виставлено „Невольник“, драматичні картини з чудової Шев-

пайщик агітував за тим, щоби його сусіди купували в тій кооп. крамниці. Деякі т-ші, як тов. Р-ко, говорили, що крамниця така є дуже корисною, але московське начальство все вишле туди, як не попа, то псаломщика, а люди ще й їх вибирають в заряд. Тоді піп чи псаломщик, або інший довірений начальства, так веде діло, що крамниця мусить підупасти. На те тов. В-кий відповів, що пайщики самі винні тому, хай такого „довіреного“ московського начальства в заряд не вибирають. Коли в селі буде вже така крамниця і люди побачуть, яку вони користь мають з неї, тоді дуже легко можна буде заложити читальню, сільсько-господарську спілку і т. д.

Тов. П-ий висказав, що перше треба, аби люди були грамотні в селі, заснувати читальню, деб вечерами зимою, святами й неділями сходили ся люди, спільно читали, балакали, радили ся, то вже й тут би обміркували, яке їм в їхньому селі т-во більше потрібне, таке й заснували би.

„Також кождий батько повинен старати ся, аби його діти ходили до школи і вчили ся в рідній українській мові“—говорив тов. Ма—ко.

Двох тов-ів, Мо-ко й С-ич в своїх бесідах доказували, що скорше на перший раз дасть ся заложити водяний або паровий млин. Особливо

тов. Мо-ко вказував на перешкоди, з якими зустрічаєть ся коопер. крамниця на селі. А то: не все є гроші в людей; звичайно тільки раз на цілий рік має хлібороб кілька рублів і то в осени, як трохи продасть збіжа. А коопер. крамниці тяжко давати в борг через цілий рік, бо немає за що докупити той товар, який є розпроданий; краще дасть ся заснувати млин, чи то водяний чи паровий.

Є в селі млин, скажім, водяний, люди не потребують далеко везти збіжа молоти—падаєть ся час і гріш лишає ся в кишені. З сусідних сіл також люди привозили-би молоти. За млино можна брати грішми або мірку зерна... В селі будуть бачити, яка є користь з млина і кождий буде старати ся вступити в члени-пайщики.

А далі, то можна й крамницю або іншу спілку заложити в тім селі.

Багато тов-ів доказувало, що на це треба мати пайщиків з великими паями...

Та тут перебив давніок, який дав знати, що година проминула. Тов-ші рішили на другий раз дальше розбирати се питання.

Подольж.

ченкової поеми, пристосовані до сцени М. Кропивницьким.

Хоч вистава загалом пройшла порядно, та проте в деяких місцях вона лишала бажати кращого й виконання й технічних заряджень.

У старого запорожця Ковалю замість козацької чуприни стремів на маківці якийсь кужіль, що разом з власною чуприною артиста творив два грубі поверхи розкудовченого клоччя. У Неплюя ніс був занадто карикатурний. З того, що він „чудак“ чи „брехун“ не впливає потреба чіпляти йому замість носа щось таке, що робить з його люльку. В інших, особливо у козаків, грим був також досить невдалий. Грим Степана був занадто старий для 22 років. На такі річі наші актори вже з традиції не звертають уваги, а тим часом вони з театру, який повинен робити поступ і розвивати ся, роблять балаган. Про ансамбль також не дбаєть ся, а покладаєть ся на випадок.

Не можна не підкреслити такої артистичної гри, якою визначаєть ся тов. Д-р в дівочих ролях. Його талант поширюєть ся до грані. Сцена Ярини із Степаном, де вона дізнаєть ся, що Степан не брат, а чужий для неї, віддана сильно, з дійсним розумінням дівочого сорому. Хто відважить ся сказати, що то відіграє не вправна артистка, а муштина. Як не дивно, а треба признати, що він своєю грою утворює жіночі типи.

У т. Ш-ля при всій його старанности, яку він поклав на вивчення ролі, не вийшов старий козарлюга, що живе споминами про життя своє у славній Січч. Він свою роль не відіграв з розумінням її, а переказав. А в тому місці, де він з кобзою в руках згадує про Січ, він був безсилий, просто комічний. Рухи й жести були несолідні. Лише в V. дії він трохи поправив ся.

Сцена прощання з батьком і Яриною Степанові (т. Б-ко) вдала ся добре. Також дуже добре віддав т. Б-ко в останній дії осліпленого. А зустріч його з Яриною й батьком така була зворушлива, що не в одного із глядачів викликала щирі сльози.

Гуртові сцени пройшли добре, лише ненатурально було те, що в козацькому таборі всі курили не по козацькому цигарки та Опара занадто довго смоктав нахилки з барила сивуху; це віддає „малоросійщиною“, якої треба і легко можна встерігати ся.

Не зважаючи на холоднечу в салі, театр був повний глядачів, які щиро вітали т.т. артистів, віддаючи їм пошану за їх артистичну гру.

Лише т.т. розпорядчики вистави не шанують публіки й гасять вогонь в салі по хвилі після підняття завіси.

С. Троянда.

ВІЙНА.

(від 24. до 30. січня 1917. р.)

Англійсько-французький фронт.

Минулого тижня зняв ся бій коло Мози, Сомни і в горах Вогезах. Всюди наступи французів відперли Німці. Вони взяли у неволю 12 офіцерів, 500 салдатів і 10 скорострілів (кулеметів) захопили над Мозою. У Вогезах забрали 35 людей.

Італійсько-австрійський фронт.

Борба ведеть ся в околиці міста Гориці (Герц); там втратили Італійці 3 офіцерів, 134 салдатів. Над озером Гарда в Тиролі перестрілюють ся.

Ливонсько-російський фронт.

Від 24. січня схопила ся завзята боротьба на південь від Риги по обох сторонах ріки Аа. Німці проломили російську лінію на 10 кілометрів, захопили 14 офіцерів і 2300 салдатів до неволі та взяли 12 скорострілів. Дня 27. січня хотіли Росіяни налякати їх газовими стрілами і кинули в кількох минутах 2000 газових гранатів. Але вони мали охорони на лиці.

Український, галицько-волинський фронт.

На Волині коло Луцька перестрілювали ся і нападали одні на одних. Росіяни втратили 14 людей до полону. Над Золотою Липою, в Галичині, підняли Росіяни дуже сильний наступ масою, але їх відперли Турки і взяли декілька салдатів у полон.

Румунсько-семигородський фронт.

Завзято наступають то Росіяни, то Австрійці та Німці у долині Путна і Казіну. Тут втратили Росіяни сеї неділі 200 людей до полону. Там великі морози,—а бої артилерії ведуть ся.

Болгарсько-російський фронт.

В Добруджі 23. січня перейшли Болгари через одно рамя устя Дунаю коло Тульчеа. А має Дунай таких три рамена, але Росіяни кинули там велику силу. Болгари мусли опустити позицію і втекти назад на лівий берег його рамени, що називаєть ся рамя св. Юрія.

Вісти з Росії й зі світа.

РОСІЙСЬКИЙ ЦАР НЕ ХОЧЕ МИРУ.

Московський цар написав кілька днів тому назад, письмо до нового президента міністрів, князя Голіцина. В тім письмі дає цар своїм міністрам науку, як правительство повинно робити й до чого найбільше закотити рукава. „В теперішню хвилю, пише цар Микола II в своїому письмі, думки всіх Росіян без різниці націй, або кляс звернені є на завзяту й славному оборону нашого краю і кожний з них жде тільки рішачоюї побіди над ворогом. В спільній згоді з нашими Союзниками, ми муємо зараз всяку думку про мир знищити, а воювати до кінця. Я думаю, що руський нарід свій обовязок сповнить аж до останку і не злякаєть ся ніякої жертви, а буде далі бити ся“. Далі говорить цар, що зараз, доки йде війна, не можна й думати про реформи, чи то якісь полекші для народу,—це все буде обговорювати ся по війні.

Як видно, в московського царя стоїть дешевшу ціну життю мільйонів молодих здорових людей, чим хочби й мізерна реформа...

ПЕРЕД КИМ ВІДПОВІДАЄ РОСІЙСЬКА ДЕРЖАВНА ДУМА.

Послів, депутатів до Думи, вибрав нарід, то й Дума державна повинна за все відповідати перед народом—скаже кождий. Так воно є всюди, тільки не в Росії. Цими днями сказав новий президент міністрів кн. Голіцин, що: „Дума є відвічальна тільки перед царем...“ а не перед народом.

МОСКОВСЬКА ПОЛІЦІЯ ПРИ РОБОТІ.

Доносять часописи, що в північній Фінляндії прийшло до кровавого бою між фінляндським населенням і російською поліцією. Тайні поліцейські агенти російські звірили, що має відбутися велике віче в північній Фінляндії, на якому фінляндський нарід хоче запротестувати проти продовження війни. Поліція й військо напали на зібраних на тому вічу й багато людей вибили та покалічили. Із Улеборгу вислало московське правительство туди своїх козаків. От і свобода Росії для автономної Фінляндії!

ДАЛЬШЕ ВІДРОЧЕННЯ ДУМИ.

Царським указом відрочено засідання Думи з 25. січня на 27. лютого (февреля). Причиною подають зміну міністерства, яке мусить розглянути пекучі питання.

ХОРОБА НИКОЛАЯ НИКОЛАЄВИЧА.

Вел. кн. Николай Никол. захорував в Тифлісі на запалення легких. З Цюриху доносять, що він був головним діячем в справі убійства Распутина ураз з кн. Дмитром Васильчиковим та Гучковом.

АТЕНТАТ НА ШТЮРМЕРА.

„Русское слово“ приносить вість, що Штюрмера постигло нещастє. З приватного жерела звістно, що се був атентат на його життє в цілі убійства.

ВНУТРІШНА КРИЗА В РОСІЇ.

З Християнії (Норвегія) доносять: По уступленню Шуваєва, міністра війни, і Барка, міністра скарбу, заіменовано Гуркова начальним командіром. Указом заборонено висилку російських часописей і книжок за границю. З Петербурга і з Росії тяжко дістати дозвіл на виїзд. Телеграми майже зовсім не ходять. Правительство хоче затаїти, що діється в нутрі держави. Заострилися відносини між Думою і правительством.

ПОЛІТИКА РЕАКЦІЇ ПІД ПРОТОПОПОВИМ.

„Русское Слово“ пише, що міністер Протопопов заявив: „Дума буде розв'язана, як стане далі критикувати правління“. Свободу преси обмежено,

публичні збори заборонено. Кожда критика правительства підпадає карі. Правительство хоче взяти увесь край в свої руки і перевести відповідні реформи адміністративною дорогою.

РОЗВ'ЯЗАННЯ ДУМИ І МИР.

Реакційна преса агітує за розв'язанням Думи. Часопис „Земщина“ пише явно: Як думу розженеться, можна подумати про скорий мир. Правлячі круги думають над тим, як би уневажити мандати послів, відтягнути вибори аж після миру і тим виратувати автократичне правительство (самодержавне правління).

ЖОРСТОКЕ ПАНУВАННЯ КУРОПАТКІНА.

На тайнім посліднім засіданню Думи поставлено питання, що правительство думає про режим (правління) Куропаткіна? Він же пішов до Туркестану усмиряти повстання. Засудив 40.000 людей на сурові кари, 2000 на смерть, 12.000 на примусові роботи. Богато з тих засуджених привезено на Україну, де вони мусять робити в копальнях, засуджені на 6—10 літ тяжкої роботи. Їх майно їм сконфісковано (забрано). Посли з Думи назвали се поступовання російського деспота ударом в лице цілому людству.

РЕВОЛЬТА НАРОДУ В ПЕТЕРБУРЗІ.

В Петербурзі збурился нарід та зробив демонстрацію проти лихого хліба. Покликано військо. Прапорщик дав розказ стріляти. Але стрілив тільки він сам, а салдати закололи його штиками. Цілу компанію (роту) поставлено перед суд. 150 людей засуджено на смерть, яку кару замінив цар на довічне поселення в Сибірі.

В БОРОТБІ ЗА ПРАВО ІСТНОВАННЯ!

16. січня с/р. відбулася в Берліні конференція всіх німецьких робітників. 800 делегатів, яких вислали мільйони робітників з робітничих організацій зі всієї Німеччини, радили спільно над мировим предложенням Німеччини з дня 12. грудня й в той конференції вислали всі робітники таке письмо до німецького канцлера:

На 12. грудня в нашому парламенті проголошено мирове предложення, яке повітав увесь робочий німецький нарід. Але противники наші, відкинули їм подану руку до заключення мира. Нї нота американського президента не вплинула на наших противників і предложення Вільсона відтрутили вони так само від себе.

В своїй відповіді на ті обидві мирові ноти Англія, Росія й союзники жадають цілковитого знищення Німеччини,—Англія й Росія хочуть зруйнувати життє, істновання соток тисячів родин німецького робочого народу.

На 12. грудня німецький нарід хотів зробити кінець проливу крови, але противники (Англія, Ро-

